

Entisajan kunnan ristikot

Nykyään ilmestyy otsikon niminen ristikko-lehti. Nimestä voi vetää johtopäätöksen, että joskus ennen on ilmestynyt varsinaisia kunnan ristikoi. Onko ristikoiissakin niin, että ennen kaikki oli paremmin? Omalla 65 vuoden ratkontakokemuksellani syntyi tällaisia vertailuja:

Entisaikoina ristikoi julkaistiin kovin vähän. Seuraavaa ristikkoa ehti jo odottaa. Tuntuu näin jälkikäteen, että jokainen eteen saatu ristikko oli jotenkin erityinen. Huippukohdat säilyivät mielessä kuukausikaupalla.

Entisajan laatijoilla ei ollut nähtävillä ristikosääntöjä. Silti pukkasi todella usein täytätä priimaa. Vuosikymmenten takaiset ristikot kestävät nykyisen kriittisen tarkastelun hyvin eli ristikot olivat kunnan ristikoi.

Ennen vanhaan löytyi ristikoiista samoja kokehtia, joita löytyy tänä päivänäkin: joskus loistavia pitkiä sanoja, joskus mittavia aukioita, joskus vaikeusastetta yllin kyllin.

Yksi erityinen piirre entisajan ristikoiissa, jota ei enää sääntöjen tarkasta noudattamisesta johtuen tapaa, oli se, että vihjeen ei tarvinnut olla juuri siinä kohdassa, missä vastaussana sijaitsi. Minusta oli todella hauskaa etsiä vihjeelle, jonka oli tajunnut, ratkaisusanan paikka.

Entisajan ristikot toteutettiin kaikki käsin.

Jälki oli yleisesti ottaen persoonallisempaa kuin suuressa osassa nykyisistä, joissa tietokonetoteutus pyrkii yhdenmukaistamaan jälkeä. Toki heikoimmat käsin toteutetut eivät entisinkään aikoina erityisesti silmää miellyttäneet.

Entisinä aikoina pääkuvalauseet olivat keskimäärin vaatimattomampia ja mielikuvituksettomampia kuin nykyään. Kehitys nykyiselle tasolle on kestänyt koko ristikoiden olemassaolon ajan (ja toivottavasti jatkuu tästä eteenpäinkin).

Entisajan ristikoiden vihjeiden skaala oli paljon kapeampi kuin nykyään. Tarjolla oli pääasiassa suoria vihjeitä. Ristikon vaikeutus tehtiin aika usein sanaston avulla: vastaussanoina oli vaikeita ja harvoin esiintyviä sanoja. Vihjetyyppien monipuolistuminen vei aika pitkän ajan, mm. rakennevihteet alkoivat varsinaisesti yleistyä vasta vuosituhatteen vaihteen tienoil. Vihjeityksessä nykyajan ristikot päihittävät mielestäni entisajan kunnan ristikot selvästi.

Ristikot ovat kulkeneet käsityöläiskaudesta kohti tietokoneaikaa, jopa niin, että aika monet nykyiset ristikot on laadittu koneellisesti. Tätä minä ratkojana vierastan. Uskon, että ihmisen laatimat ristikot voittavat koneet lähes aina. Tuskin löytyy sellaista konetta, johon saadaan ohjelmoitua osamistaan jatkuvasti kehittävä huippulaatijan intohimo sanoilla leikkimiseen ja entistä korkeampaan laatuun kurkottamiseen.

Antti Skyttä

antti.skytta@ristikkoakatemia.fi

Lähetätkää ristikkoaiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:

www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/